

Riktlinje för vårldsteknik

Beslutad av omsorgs- och socialnämnden: 2023-04-23/§ 65

Diarienummer: OSN/2024:55

Dokumentansvarig nämnd: Omsorgs- och socialnämnden

Dokumentansvarig tjänsteperson: Medicinskt ansvarig för rehabilitering

Senast reviderad: 2024-10-02

Vision

Policy

Strategi

Plan

Riktlinje

Innehåll

.....	1
1. Inledning	3
2. Riktlinjens innehåll	3
2.1 Välfärdsteknik definition	3
2.2 Styrdokument	3
2.3 Ansvar och befogenheter	4
2.4 Förutsättningar för användande av välfärdsteknik	5
2.5 Ändamålsbegränsning	6
2.6 Lagstiftning	6
2.7 Rättslig grund för personuppgiftsbehandling	7
2.8 Säkerställande av samhällsviktiga tjänster	7
2.9 Samtycke till användande av välfärdsteknik	8
2.9.1 Personer med nedsatt förmåga att fatta beslut	9
2.9.2 Dokumentation av samtycke.....	9
3. Ansvar och uppföljning	9
Referenser	10

1. Inledning

Denna riktlinje syftar till att fastställa omsorgs- och socialnämndens ställningstaganden för användandet av välfärdsteknik. Syftet är att ge stöd till kommunala och externa utförare i kommunen inom området välfärdsteknik. Riktlinjen ska säkerställa systematiskt användande av välfärdsteknik i enlighet med gällande lagstiftning. Målgruppen för riktlinjen är medarbetare, chefer, verksamheter som använder sig av välfärdsteknik tillhandahållen i Mjölby kommun.

2. Riktlinjens innehåll

Denna riktlinje hanterar kommunens definition av välfärdsteknik, ansvarsfördelning, lagstöd samt lagkrav inom området. Som bilaga till riktlinjen tillkommer styrdokument och rutiner för var och en av insatserna som kan beviljas inom området välfärdsteknik samt vid inhämtning av samtycke. Avgifter hanteras i särskilt avgiftsdokument "Avgifter omsorgs- och socialnämnden".

2.1 Välfärdsteknik definition

Välfärdsteknik är den fysiska och digitala teknik som används för att leverera välfärdstjänster. Det huvudsakliga syftet med denna teknik är att bidra till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för de av kommunens invånare som har insatser från omsorgs- och socialförvaltningen. Exempel på välfärdsteknik kan vara digitala trygghetslarm, digital tillsyn, olika typer av verktyg för kommunikation och gps-larm.

2.2 Styrdokument

Denna riktlinje tar ställning till användandet av välfärdsteknik tillhandahållen av omsorgs- och socialförvaltningen i Mjölby kommun. Ställningstagandena ligger sedan till grund för olika *rutiner* som förklarar tillämpningen av välfärdsteknik i omsorgs- och socialförvaltningen. Strukturen för hur rutiner upprättas, förvaltas och revideras följer förvaltningens ledningssystem i övrigt.

2.3 Ansvar och befogenheter

Nämndens ansvar

Omsorgs- och socialnämnden ansvarar för principiella vägval avseende användandet av välfärdsteknik, i första hand genom denna riktlinje. Den digitala utvecklingen styrs bland annat av de så kallade särskilda satsningarna inom mål och budgetarbetet som nämnden fattat beslut om. Dessa säger att insatslösningar med stöd av välfärdsteknik ska användas och prövas i första hand, det vill säga *"Digitalt först"*.

Här anges följande:

- Samhällsutvecklingen med ökande demografiska volymförändringar, resursbrist av personal, ändrade förväntningar och krav på tillgänglighet och digitalisering kräver en omställning av omsorgs- och socialnämnden verksamheter.
- Digitalisering handlar i grunden om människor och organisationer som förändrar sina beteenden tillsammans med teknik. Det innebär att det som kan göras digitalt ska göras digitalt.
- Nämndens medarbetare och målgrupper ges kunskap om på vilket sätt digitala hjälpmedel kan bidra till ett självständigt liv som möjligt.
- Utvecklingsarbetet behöver ske inom nämndens samtliga verksamhetsområden och i samverkan med andra interna och externa aktörer.
- Nämnden har i de anpassade *"Riktlinjerna för insatser enligt socialtjänstlagen och lag om stöd och service till vissa funktionshindrade"* tydliggjort att digitala lösningar/välfärdsteknik alltid ska prövas i första hand om de enskildas behov kan tillgodoses på så sätt.

Förvaltningens ansvar

- Förvaltningen har genom att resurser tillsatts, satt större fokus på välfärdstekniken för att på ett mer systematiskt sätt säkerställa utvecklingen och användandet av tekniska lösningar/välfärdsteknik.
- Förvaltningen har i uppdrag att ta fram och vid behov revidera rutiner för välfärdsteknik.

Kommunala och externa utförares ansvar

- Ansvarar för att bedöma om den enskildes behov kan tillgodoses med hjälp av välfärdsteknik enligt nämndens beslut om digitalt först.
- Ansvarar för att utreda om välfärdsteknik är lämplig för den enskilde och dokumentera detta enligt gällande styrdokument.
- Ansvarar för att genomföra utredning gällande samtycke från den enskilde görs och dokumenteras enligt gällande styrdokument.
- Ansvarar för att följa upp, dokumentera resultat och utvärdera insatser kopplade till välfärdsteknik.
- Ansvarar för att rutiner gällande tilldelande av välfärdsteknik, rutiner för driftstopp och rutiner för tekniska problem finns och är kända i verksamheten.
- Ansvarar för tilldelning och avslutande av behörigheter görs på korrekt sätt till rätt medarbetare.
- Ansvarar för att genomföra och dokumentera loggkontroller enligt gällande styrdokument.
- Ansvarar för att medarbetare som hanterar välfärdsteknik har erforderlig kunskap och utbildning.
- Ansvarar för att välfärdsteknik inte används innan fullständig installation och funktionskontroll genomförts.

2.4 Förutsättningar för användande av välfärdsteknik

Omsorgs- och socialnämnden har sedan tidigare beslutat att vård och omsorg ska erbjudas utifrån ett arbetssätt grundat i IBIC, *individens behov i centrum*.

IBIC är ett arbetssätt som kan användas inom socialtjänsten för att beskriva resurser, behov och mål för människor med behov av stöd i det dagliga livet.

IBIC ger dels stöd för gemensam syn på hur människan fungerar i det dagliga livet, och dels stöd för både handläggare och utförare att beskriva och dokumentera uppgifter om individens resurser behov, mål och resultat med ett gemensamt språk. För att dokumentera dessa uppgifter används Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa, ICF. När alla som arbetar kring individen använder sig av ett gemensamt språk blir uppgifterna mer enhetliga vilket gör det lättare för individen att få rätt stöd.

IBIC ger stöd för att tillsammans med individen formulera nuläge och mål med fokus på de individuella behoven och det som är viktigt för individen. Det ger underlag för att kunna följa upp individens behov och resultat över tid, vilket är nödvändigt för att individen, verksamheten som utför stödet och ansvarig nämnd ska få kännedom om beslutade insatser ger önskat resultat och måluppfyllelse för individen. Resultat kan sammanställas på olika nivåer och ingå som ett av flera underlag för verksamhetsuppföljning och det bidrar till utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst.

Kartläggning och insatser dokumenteras utifrån lagkrav inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten. Utifrån valda problemställningar och insatser sker löpande uppföljning.

De legala förutsättningar som reglerar användningen av välfärdsteknik beskrivs nedan. Det bör noteras att såväl lagstiftning som vägledande praxis ändras kontinuerligt. I vissa fall finns inte tydliga juridiska svar. De principer som då ska användas ska ta sin utgångspunkt i denna riktlinje.

2.5 Ändamålsbegränsning

Vid användning av välfärdsteknik är det mycket viktigt att de tekniklösningar som används endast används för de ändamål som har beslutats om. För att säkerställa att tekniken endast används till det tilltänkta ändamålet ska uppföljning av detta ske regelbundet. Den enskildes beslutade insatser och genomförandeplan följs upp två gånger per år eller vid förändrade behov utifrån IBIC.

Samtlig välfärdsteknik som i sitt användande behandlar personuppgifter ska vara registrerad i kommunens register över personuppgiftsbehandlingar. I de flesta fall behöver även en konsekvensbedömning göras och hållas aktuell.

För sådan välfärdsteknik som omfattas av direktivet kring Informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster ska det särskilda regelverket följas (länkning återfinns i referensbilaga).

2.6 Lagstiftning

Förutom riktlinjen ska samtliga gällande lagar, förordningar, föreskrifter och riktlinjer i vård- och omsorgsarbetet följas. I Mjölby kommun kommer välfärdsteknik främst att användas i utförandet av omvårdnad enligt socialtjänstlagen (SoL) och lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) men det finns även andra lagar, förordningar, föreskrifter och riktlinjer som behöver beaktas och som användandet kan

utgå ifrån eller påverkas av. De lagar, förordningar och föreskrifter som främst åsyftas är:

- Regeringsformen
- Hälso- och sjukvårdslagen
- Patientlagen
- Socialtjänstlag
- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade
- Patientdatalagen
- Lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation
- Lag om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten och dess förordning
- Dataskyddsförordningen (GDPR)
- Lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning
- Kamerabevakningslagen
- Socialstyrelsens föreskrifter om personuppgiftsbehandling/dokumentation inom hälso- och sjukvården HSLF-FS 2016:40 respektive HSLF- FS 2022:37
- Offentlighets- och sekretesslagen
- Kommunallagen
- Lag om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster

2.7 Rättslig grund för personuppgiftsbehandling

Dataskyddsförordningen kräver att det finns en rättslig grund för att få behandla personuppgifter. Den rättsliga grunden för personuppgiftsbehandling vid användandet av välfärdsteknik är *allmänt intresse*. Detta eftersom personuppgiftsbehandlingen utgör utförande av obligatoriska uppgifter som ålagts Mjölby kommun enligt socialtjänstlagen samt enligt hälso- och sjukvårdslagen.

2.8 Säkerställande av samhällsviktiga tjänster

Välfärdsteknik inom vård och omsorgsområdet är i vissa fall att betrakta som en sådan samhällsviktig tjänst där det ställs särskilda krav på kommunen för att upprätthålla informationssäkerheten i verksamheten. Det innebär att kommunen, såsom leverantör av samhällsviktig tjänst, ansvarar för att säkerställa att nätverk och informationssystem uppnår en tillräcklig tillförlitlighet. Detta ska ske genom bl.a. genomförande och årlig aktualitetsprövning av riskanalyser samt genom att införa åtgärder

för att hantera risker som hotar säkerheten i nätverk och informationssystem. Kommunen ska vidare vidta åtgärder för att förebygga och minimera verkningar av informationssäkerhetsincidenter som påverkar nätverk eller informationssystem.

2.9 Samtycke till användande av välfärdsteknik

I likhet med vad som har konstaterats ovan är grundprincipen för de insatser som ges att trygghetsskapande teknik alltid ska erbjudas om den är tillgänglig och lämplig utifrån den enskildes behov. Hälso- och sjukvård samt socialtjänst bygger på frivillighet, samtycke från den enskilde ska inhämtas.

Samtycke ska alltid vara uttryckligt och informerat. Samtycket som inhämtas ska vara frivilligt, specifikt och en otvetydig viljeyttring att godta en insats efter tillräcklig och anpassad information utifrån den enskildes förutsättningar. Ett samtycke som ges som otvetydig viljeyttring är ett samtycke som ges aktivt och genom förklaring, alltså att den som gett sitt samtycke aktivt handlat för att påvisa samtycket. Det kan vara att kryssa i en ruta eller skriva under en handling.

En person kan när som helst återkalla sitt samtycke. Detta innebär att den enskilde har rätt att tacka nej till den vård och omsorg som erbjuds, vilket även innefattar användandet av välfärdsteknik. Ges inte samtycke till insats genom välfärdsteknik ska insatser i andra former erbjudas om möjligt. Trygghetsskapande insatser kan ombesörjas genom till exempel fysiska besök från hemtjänst om personen inte samtycker till välfärdsteknik.

Enligt regeringsformen är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten. Om ett sådant intrång sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden anses detta som ett brott mot grundlagen. Vid insats som beviljas med välfärdsteknik av sådant slag ska alltid bedömning av vilka åtgärder som kan anses utgöra ett "betydande intrång" ske. Detta gäller både åtgärdens omfattning och arten av det intrång åtgärden innebär beaktas. Även åtgärdens ändamål och andra omständigheter kan ha betydelse vid bedömningen.

Om den enskilde inte har förmågan att uttrycka sitt samtycke utan istället genom sin reaktion visar hur insatsen eller dess innehåll upplevs ska detta vara vägledande. Det är med andra ord inte tillåtet att använda välfärdsteknik mot den enskildes uttryckliga vilja.

2.9.1 Personer med nedsatt förmåga att fatta beslut

Personer med nedsatt beslutsförmåga har individuella förutsättningar och därmed skiljer sig deras förmåga att lämna samtycke till olika insatser åt. Information om samtycke ska utformas på ett lättförståeligt sätt beroende på vilken individ det rör sig om. Den som ger informationen behöver aktivt sätta sig in i den enskildes situation så att informationen kan ges utifrån dennes förutsättningar och behov. Pedagogiskt material såsom bildstöd, klarspråk, lättläst svenska och information på andra språk ska användas när nödvändigt.

Vid användning av välfärdsteknik hos den enskilde som har någon slags kognitiv svikt och/eller ett tillstånd där det är förväntat att förmågan att förstå vad beviljad insats innebär försämras över tid ska tätare uppföljningar av samtycke utföras och information ska ges på rimlig nivå för mottagaren att förstå. Uppnås inte ett informerat och uttryckligt samtycke ska insatsen ses över.

2.9.2 Dokumentation av samtycke

Ett samtycke ska dokumenteras i personens journal enligt socialtjänstlagen 11 kap. 5 §.

Hur välfärdstekniken ska användas dokumenteras i personens genomförandeplan enligt socialtjänstlagen. Det ska i dokumentation framgå vilket samtycke som är inhämtat, vilka som gjort bedömningen och varför andra insatser uteslutits, ev. risker ska även dokumenteras. I den utsträckning det är möjligt ska genomförandeplaner innehållande samtycken kring välfärdsteknik skrivas under av den enskilde. Det ska alltid, via genomförandeplan, framgå hur ett samtycke inhämtats och under vilka förutsättningar det hämtats in.

3. Ansvar och uppföljning

Omsorgs- och socialförvaltningen följer upp riktlinjen via kvalitetsgruppen i sin helhet årligen eller då behov uppstår, till exempel vid förändrad lagstiftning eller prejudicerande domar.

Referenser

SFS 1974:152 *Regeringsformen. Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform* Svensk författningssamling 1974:1974:152 t.o.m. SFS 2022:1600 - [Riksdagen](#)

SFS 1982:763 *Hälso- och sjukvårdslagen. Hälsa- och sjukvårdslag (2017:30)* Svensk författningssamling 2017:2017:30 t.o.m. SFS 2023:37 - [Riksdagen](#)

SFS 1993:387 *Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade* Svensk författningssamling 1993:1993:387 t.o.m. SFS 2022:1253 - [Riksdagen](#)

SFS 2001:453 *Socialtjänstlagen. Socialtjänstlag (2001:453)* Svensk författningssamling 2001:2001:453 t.o.m. SFS 2022:1034 - [Riksdagen](#)

SFS 2008:355 *Patientdatalagen. Patientdatalag (2008:355)* Svensk författningssamling 2008:2008:355 t.o.m. SFS 2022:915 - [Riksdagen](#)

SFS 2014:821 *Patientlagen. Patientlag (2014:821)* | [Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

SFS 1993:837 *Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade. Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade* | [Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

SFS 2001:453 *Socialtjänstlagen. Socialtjänstlag (2001:453)* | [Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

SFS 2009:400 *Offentlighets- och sekretesslagen. Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)* Svensk författningssamling 2009:2009:400 t.o.m. SFS 2023:54 - [Riksdagen](#)

SFS 2022:913 *Lagen om sammanhållen vård och omsorgsdokumentation. Lag (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation* | [Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

SFS 2001:454 *Lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.. Lag (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten* | [Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

SFS 2001:637 *Förordning om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. Förordning (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten* | [Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

Mjölby kommun

Omsorgs- och socialförvaltningen
Omsorgs- o Socialförvaltningen
Telefon: 010-234 50 00
E-post: social@mjolby.se
Burensköldsvägen 11-13, 595 80 Mjölby

Världsvan
& Hemkär

SFS 2018:1200 *Kamerabevakningslagen* [Kamerabevakningslag \(2018:1200\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#).

SFS 2017:725 *Kommunlagen*. [Kommunallag \(2017:725\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

SFS 2018:1174 *Lag om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster*. [Lag \(2018:1174\) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

SFS 2009:400 *Lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning*. [Lag \(2018:218\) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

NIS direktivet; [NIS-direktivet \(msb.se\)](#)

GDPR; [EUR-Lex - 32016R0679 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Socialstyrelsen: *Välfärdsteknik för hälso- och sjukvården och socialtjänsten*. [Välfärdsteknik. För hälso- och sjukvården och socialtjänsten. - Socialstyrelsen](#)

HSLF- FS 2022:37 *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamheter som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS*

HSLF- FS2016:40 *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården*

Meddelandeblad Socialstyrelsen, *Välfärdsteknik inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården*. Nr/2019